Аннотация программы

по родному башкирскому языку в начальных классах

Дыуан районы Мәсәғүт гимназияһының 1,2,3,4-се кластары өсөнтуған телдән эш программаһы башланғыс дөйөм белем биреү Федераль дәүләт стандарттарына ярашлы (Мәғариф Министерствоһы һәм Ғилми Рәсәй Федерацияһы бойороғо №373, 06.10.2009 й., №1241, 26.11.2010й.,№1576, 31.12.2015 йылғы үҙгәрештәр менән); яҡынса башланғыс белем биреү программаһы(Федераль уҡытыу- методик бүлеге менән хупланған, протокол №1/15, 08.04.2015й.; Мәсәғүт гимназияһының 2017-2018 уҡыу йылына башланғыс дөйөм уҡыу планы; Башҡортостан Республикаһы Мәғариф Министырлығы тарафынан раҫланған «Рус мәктәптәренең 1,2,3,4-се класында уҡыусы башҡорт балалары өсөн "Башҡорт теле" уҡыу ҡулланмаһына программаһы буйынса төҙөлдө.

Төҙөүселәре: Ф.Ф Мортазина, З.Ғ. Нафикова -Өфө: Китап,2016 й.

Дәреслек: 1-се класҡа Ф.Ф Мортазина, З.Ғ. Нафикова «Башҡорт теле: уҡытыу рус телендә алып барылған дөйөм белем биреү ойошмаларының класы өсөн уҡыу ҡулланмаһы (башҡорт телен туған тел булараҡ өйрәнеүселәр өсөн) - Өфө: Китап, 2016 й.»

2-се класҡа Ф.Ф Мортазина, З.Ғ. Нафикова «Башҡорт теле: уҡытыу рус телендә алып барылған дөйөм белем биреү ойошмаларының класы өсөн уҡыу ҡулланмаһы (башҡорт телен туған тел булараҡ өйрәнеүселәр өсөн) - Өфө: Китап, 2015 й.»

3-сө класҡа Ф.Ф Мортазина, З.Ғ. Нафикова «Башҡорт теле: уҡытыу рус телендә алып барылған дөйөм белем биреү ойошмаларының класы өсөн уҡыу ҡулланмаһы (башҡорт телен туған тел булараҡ өйрәнеүселәр өсөн) - Өфө: Китап, 2016 й.»

4-се класҡа Ф.Ф Мортазина, З.Ғ. Нафикова «Башҡорт теле: уҡытыу рус телендә алып барылған дөйөм белем биреү ойошмаларының класы өсөн уҡыу ҡулланмаһы (башҡорт телен туған тел булараҡ өйрәнеүселәр өсөн) - Өфө: Китап, 2016 й.»

Уҡыу планындағы урыны

Федераль уҡыу планы буйынса 1- се класта 66 сәғәткә, 2-се класта-68 сәғәткә, 3-сө класта -69 сәғәткә, 4-се класта 68 сәғәткә бүленгән, аҙнаға 2 сәғәт ҡаралған.

Туған телдән эш программаһы 2017-2021 уҡыу йылына төҙөлгән.

Туған телдән эш программаһы дөйөм бер документты тәшкил итә һәм биш бүлектән тора: аңлатма; маҡсат һәм бурыстар; уҡытыу предметының төп йөкмәткеһе; уҡыусыларҙың белем күнекмәләренә талаптар; календарь-тематик план.

Уҡытыу- методик комплект (УМК)

1. Усманова М. Г. Башҡорт теле грамматикаһы таблицаларҙа һәм схемаларҙа.
2. Ураҡсина З.Ғ. Башҡорт теленең фразиалогик һүҙлеге. – Яңыртылған икенсе баҫма, 2-се баҫма. - Өфө: Китап, 2006.
3. Усманова М. Г. Башҡорт теле грамматикаһы таблицаларҙа. Фонетика. Морфология.
4. Башҡортостан Республикаһы Мөғариф министырлығы. «Башҡорт теле һәм әҙәбиәте», «Башҡортостан мәҙәниәте» фәндәре буйынса видиоәсбәп
5. «Башҡортостан мәҙәниәте», «Башҡортостан тарихы» фәндәре буйынса DVD форматында видиоәсбәп № 3. Кейеҙ баҫыу.
6. Аудокасеталар балалар өсөн.
7. Дидактик һәм таратма материалдар.

Маҡсаттар һәм бурыстар.

Башҡорт теленә өйрәтеү буйынса 1,2,3,4 –се класс уҡыусылары алдында түбәндәге бурыстар ҡуйыла:

1. Өйрәнелгән материалдарҙы телмәрҙә ҡулланыу.
2. Тәҡдим ителгән темалар буйынса балаларҙың һүҙлек составын арттырыу, телмәр күнекмәләрен камиллаштырыу.
3. Балаларҙың оптималь уҡыу күнекмәләрен үҫтереү.
4. Ситуациялар, темалар буйынса һорауҙар биреү, шул һорауҙарға һүрәт, картина, текст нигеҙендә ижади яуап бирә белеү.
5. Темаға тап килгән шиғырҙар ятлау, йырҙар өйрәнеү һәм башҡарыу, экскурсияларҙа, уйындарҙа ҡатнашыу, концерттар әҙерләү һәм сығыш яһау. Һәр осраҡта ла телмәр төҙөү иғтибарға алына.
6. Әйтелеше ҡатмарлы булмаған һүҙҙәрҙе, ябай һөйләмдәрҙе тәүҙә күсереп, шунан яттан яҙыу.
7. Һәр тема буйынса эш барышында тыуған Республика менән танышыуҙы дауам итеү.
8. Башҡорт халҡына, тарихына, Башҡортостан тәбиғәтенә, сәнғәтенә, әҙәбиәтенә ихтирам тәрбиәләү.

1-4-се класта башҡорт теле һәм әҙәбиәт уҡытыуҙың интегратив маҡсатын уҡыусыла элементар коммуникатив компетенция формалаштырыу тәшкил итә.

Элементар коммуникатив компетенция – уҡыусының типик ситуацияларҙа телдән һәм яҙма рәүештә башҡорт теле саралары ярҙамында аралашыуға әҙерлеге һәм һәләте. Шулай итеп, I класта башҡорт телен уҡытыуҙың түбәндәге маҡсаттарын билдәләп була:

уҡыусыһының телмәр мөмкинлектәрен һәм ихтыяждарын иҫәпкә алып телдән (тыңлап аңлау һәм һөйләү) һәм яҙма (уҡыу һәм яҙыу) рәүештә аралашыу оҫталығын формалаштырыу;

уҡыусыларҙы башҡорт балалар фольклоры һәм нәфис әҙәбиәт үрнәктәре менән таныштырыу; башҡа милләт вәкилдәренә ҡарата ихтирам тәрбиәләү;

уҡыусыларының телмәр, интеллектуаль һәм танып белеү һәләтен һәм уҡыу оҫталығын үҫтереү; башҡорт телен артабан үҙләштереүгә мотивация булдырыу;

башҡорт теле саралары ярҙамында уҡыусыны тәрбиәләү һәм уның төрлө яҡлы үҫешенә булышлыҡ итеү.

«Башҡорт теле» предметының эшмәкәрлекле характеры донъяны бөтөн, эмоциональ һәм актив ҡабул итеүсе башланғыс класс уҡыусыһының тәбиғәтенә тап килә.

Уҡытыу предметының йөкмәткеһе 1 класс

№	Тема	Сәғәт һаны
1	Танышыу	2
2	Минең мәктәбем	3
3	Уйынсыҡтар.	1
4	Һандар	1

5	Төҫтәр	1
6	Беҙҙең баҡса	3
7	Тән өлөштәре	2
8	Йыл миҙгелдәре	2
9	Аҙыҡ-түлек	4
10	Ғаилә	2
11	Кейемдәр	5
12	Хайуандар	3
13	Йыл миҙгелдәре	3
14	Грамотаға өйрәтеү. Яҙыу, телмәр үҫтереү	34
Бөтәһе		66

Уҡытыу предметының төп йөкмәткеһе 2 класс

№	Тема	Сәғәт һаны	Диктант	Изложение	Инша	Күсереп яҙыу
1	Танышыу	4				
2	Минең мәктәбем	8				
3	Минең республикам	6				1
4	Мин һәм минең ғаиләм	19	1	1	1	
5	Мин һәм минең дуҫтарым	13	1		1	
6	Мине уратып алған донъя	17	1			
Бөтәһе		67	3	1	2	1

Уҡытыу предметының төп йөкмәткеһе. 3-сө класс

Бүлектәр	Сәғәт һаны	Диктант	Изложение	Ин ша	Күсереп яҙыу
Танышыу.Телмәр мәҙәниәте.Һөйләү телмәре.	4				
Минең мәктәбем.	8				
Минең республикам	9	1			
Мин һәм минең ғаиләм	11	1			
Мин һәм минең дуҫтарым.	13			1	
Мине уратып алған донъя	24	2	1	1	
Бөтәһе	69	4	1	2	

Уҡытыу предметының төп йөкмәткеһе. 4-се класс

Бүлектәр	**Сәғәт һаны**	**Диктант**	**Изложение**	**Инша**	**Күсереп яҙыу**
Танышыу	2				
Мәктәп	10	1			
Минең республикам	13	1		1	
Һүҙ төркөмдәре Исем	12	1	1		
Сифат	6			1	
Һан	6	1			
Алмаш	3				
Ҡылым	13		1	1	
Ҡабатлау	3	1			
Бөтәһе	**68**	**5**	**2**	**3**	